

Latvijas Amīses.

56. gadagahjums.

Nr. 31.

Trefchdeenā, 3. (15.) August.

1877.

Redakteera adrese: Pastor Salanowicz, Lutiring pr. Frauenburg, Kurland. — Efpedīzija Besthorn k. (Rehber) grahmatu bohdē Jelgavā.

Rahdītājs: Kara sīnas. Bīsjānkalns sīnas. Dāschadas sīnas. Kursch ir tas iħstis laiks preefs īlaušanas? Grahmata re. Dimants. Sludi- nāšanas.

Karateefas, kapebz nau kreewus atturejuſchi. Kas sīn, kā naba- geem wehl ifees!

Kara sīnas

Ir tāhs pirmahs, us kurahm tagad awishu lasitāji fawas qazis met un tomebr mums jaſaka, ka nespehjam vis latreis kā gribetum lasitāju dedigai ūnkahribai ūkalpoht. Tā ari iżg. nedēla wairak deenas aizgħiha, kur no kreewu angsta karakohieka it nekahdas sīnas nedabujahm; angstajeem karakungeem gan buhs fawas no- dohms, kad par fawveem fohleem un iſſafha teem darbeem brihsheem negħib neko iħpaust. Stau gan no ziturenes nahl katra deenu leels pulks, gan par Wihni, gan Londoni, gan no Rūmenijas, gan no Konstantinopoles, bet tos ir-tas gruhtais darbs, iñi wileem pateefibū dauds mas iſſweħert un pehz taħbi juntejadahm finahm arweeu noveħroht, kum tāhs dāschadas armijas datas itahw un kā katrai iħsti weżażas. Turku valdišħana laiħ tagad sīnas pehz finahm paċauše un runa tik no fawahm laimigħam iſwareħanahm, bet il-faqs tāħbi tizams, to war weegli apmanihi. Tā 19. (31.) Juli no Plewnas, kur nu gan Turkeem biż-dauds mas laimejjees, Turku wadonijs Ofman Paſcha sinjal tā: „Kreeveem bij tur 8000 lighi un diwreis tik dauds ewainotu, Turkeem bij tikai 100 lighi un 300 ewainotu.“ Kursch gan taħdu starpibū lai tura par pa- teefigu? Gribom tapebz wairak us zitu finahm klausitees. No Wihnes 21. Juli telegrafeereja, ka Turkeem ap Plewnu nebu- ſchot wairs ilgi palek kama weeta, jo Rūmeneschu leelais speħħo taifotees pee Rāħowas eet pahri par Donawu. Weena Rūmeneschu diwittja, sem generala Manu jau eet no Nikopoles us Plewnu; schim generalam wajjadseja jau agrak Nikopole nonahkt, jo kad Rūmeneschu tur buħtu eegħijschi, tad kreewu garnisones tur nebuhu wajjadsejjs un iħi buħtu warejxi eet ziteem Kreeveem pee Plewnas palihgħi; bet tas notila wijs us matu un tā tad kreeveem tur nelaimejahs; wijs to wainu tapebz leek schim gene- ralim Manu. Pee Plewnas karojuſchi 70 tuħkst. Turku pret 60 tuħkst. Kreevu.

Starp Ofmas upi, kas pee Nikopoles eetek Donawā un Lom ipes, kas pee Rūħiħukas eetek Donawā, starp schim abahm upehm jau 20. Juli (1. August) bij sanaktus ħi 6 kreewu armijas kohri, katra kohri war reħxha ja 30 tuħkst, tas buħtu 180,000 karawihru un wehl deenu no deenas nahl par Donawu ziti pakak un tik steigħi, ka pa Rūmenijas d'sesszelu starp Bulevarstu un Faċi wiċċa zita weħħana apureta un tik karaspħeks toħp' wests.

No Montenegrofcheem bij 1. August ta sīna, ka wiċċi ap- leħgeredami Rūħiħu ir-to uhdens kanali, kas pilseħtam uhdieni doħd, nodambu ġiġi un paſchu zitadeli żaur schaudishanu ari jau stipri pohstijuschi, bet Turki ekkieni wehl turahs.

Tagadejja Turku karawadonis pee Donawas, Mehmet Ali Paſcha, nesfen karaja pret Montenegro, bet tika it preeħi u Konstantinopoli fawlk, kur Sultans wiċċu armiju pee Donawas wiċċa roħkis nodewa. Sultans to apdahwinja ar leelahm fihxin- ībħam un fuħiha tuħħal us karolauku. Aġrafais karawadonis Abdul Kerims līħi ar wezo karoministeri sej̊i tagad fawbs nam- mōs apwaqteti Konstantinopole. Kā dsid, toħs litschoħti apatsch

Bar teem kara notifikumeem pee Donawas no 18. līħi 24. Juli kreewu inwal. aw. raksta tā: Isgħajnejha nedēla biss tif weena weeniga fira im prohti ta par ohtru kaušħanohs pee Plewnas, kurai deemschħel atkal nebix felmes. Pee pirma żadura ar Ofman kohri, muħħu nodaka pehz flaita dauds masaka buhdoma newareja attaħwieħt pretim. Gan nu jau oħra deenā muħħu peektai diwi- ħħaj peenahha jauns speħħi flakt, tomeħha bij laiks jantemahs, lai karawihxi pehz gruħta dauds mas atpuħstohs un lai farastohs pilnigħi speħħi. Pastarpmi nu Turkeem atkal iſdewahs fawwus pla- tħsus pee Plewnas jo waħraf noxtipinaħt un ari jaġu speħku peewiħt flakt. 18. Juli muħħu generalis Krūdniers għażżejha nu gan Plewnai wiċċu, bet leela Turku pahrspeħħa deħi newareja iħdoħsees. Us Londoni par fċho paſchu kaušħanohs finjal tā: Turki yakawa apakka li ħi biss iħħajnejha us falneem Plewnas preeħiha un atspeedahs ar spahrneem pret Bid upi aif Plewnas; wiċċu pli- zis dwejha feem leelu droħiħib; tas biji tħallat wehl ar redutehim, skandek, iġraħweem un wallem u wiċċam pużeħhem noxtipinahs. Generalis Krūdniers naħża wiċċu ar 4 diwittjahm un 30 brigadi no oħras diwittja, 3 brigadahm jaħżeju un 160 leelajeem għa- leem. Biż- nodohmaħs, lai Krūdniers lau iħħażha Turku speħħa wiċċu pee Grimwitsħas un eet pret labu spahrnu, generalis Schaf- kowski atkal naħħtu u kreiso spahrnu; pulksten 1/9. cesħħakha ta kaušħanahs, Krūdnieram iſdewahs pehz ilqakas apħaudiħanahs, ka Turku baterijas valika klu, bet Turku kajjineeku speħħu wiċċi nespħejha aixi wallem nodiħi probjim; naħħi usnakhloħt winam bij ja- aystaqħi, flakbeq nebiżi mäsa; pastarpmi ap- busdeem generalis Schafkowski atneħħma ari kresfajam Turku spahrnam weenu zoemu un fawas 4 baterijas preeħiha wedi s- fhaudija speħzixi u Turku skandek, tā ka Turku leelajeem gabaleem pehz 1 stundas bij ja- nostaħħi; zeredams, ka artillerija zetu pataiħi, wiċċi nu fuħiha weenu brigadu eenaidneekam wiċċu; ta ari eeneħħma tāhs skandek un weenu jipu zeem u zemmu pakala; wehl eeneħħma oħtru rindu stipru, kur Turki wiħna falkihs biji apstiprinu ġiġi, bet tē fahla Turku artillerija taħbi ugħni doħt, ka kreevi newareja il- qiegħi toħs iſwa- retus platsħus natureħt. Reservas brigadas naħża flakt un ga- saħħas atkal Plewnai wiċċu. Tas għażżejha no pulksten 4. līħi weħ- lam wakaram. Turku kajjineekem bij par dauds laba kaušħanah aixi noxtipinahm wallem un pee wiċċas duħiġiġas kreewu surmeħħanahs wiċċi ne par fohli ne- aktah pahs. Diw i kreewu kompanijas, kas biji meħġinajusħas apecti Turku speħħu un tikt tam mugħarr, jau Plewnas tuwumā notiħiħas, bet tur nu naħħi starp diw i- qiegħi u zahm biji jadobħdahs atpakk. Aħri kreewu baterijahm, kas tais ċenemtis platsħus għibejha no- stħiditees, bij jaħħar par għadra, eet un tħalliex ar zitu speħħu weenā l-oħra. Pret paſchu wakar Turki wehl surmeħħanahs u preeħiha un eeneħħma toħs platsħus, kuri ja- daxi biji agrak kreewu roħkis biji. Ar naħħi tumfu, kur karawihha apħaż- jaħħi, Turku birex- migeen Baħbiż- ħi sabi kibbi idu tħalli ja- kollu un apħaż- jaħħi wiċċi, kā nospħejha no weċċas pa- wilkees; ari pat toħs weenā zeem ġawwix flimmeekus ice- neħħma

aplaut. Kad ta sīna atnahza muhsu augstājā karakohrteli, kas bij us Belu pahzeltis, tad notureja augstee karakungi satunu, kā buhs valkt stahwan un nogaidiht spehku, tamehr eet atkal us preefschu.

Par Englantes politiku raksta Kr. Pehterburgas avise tā: To drohschibū, ar kahdu Englante tagad jau wairak lā 1½ simts gadus visfās Eiropas leetās lihdspreesch, wina ir smehlusees no sava suhras spehku un sawas andeles, kas tai is wifahm pasaules datahm bagatibu fane; ari Englantes fabriki pahrspehj zitus; bet tē ir ari winas wahriga weertua. Jo leelaka kahda industrija, jo wairak tai waisag pahrdohschanasweetu. Tapehz Englante rubpejabs pehz leelahm kolonijahm, kur war sawas prezēs jo weegli iskrant; tā wina darija Amerikā, tā tagad Indijā un zitut. Us tam stahw wifa winas labklašchanahs. Wiss gits winai mas ruhy, tik weenigi tas, kas winas andeli waj weizina waj slahpe. Wissi tee leelee notikumi Italijā un Bahzlemē u. z. winai bij gandrīs weenalga. Bet tagad ta leeta stahw zitadi. Tas karsch, to Kreewi wed, kriitjohgs Turku walsti atswabinadami, ir wifū Englanti istrauejīs un or skaudibū pildijs; wina sahē bishtees, fa neposauke sawu tirguvpozi rihts, sawu andeli ar Indiju. Weenigi us sawu poſchu labumu luhkodama ta nesapreht nemas to augstu lectu, kahdas labad Kreewi tagad to karu wed. Wina reds, fa Kreewu wara rihtu semēs redsami aug un tapehz tai ir tik skahbs gihmis, tapehz winas politika ir tik skaudiga pret Kreewiju. Ir gan ari Englante wehl weena ohtra partijs, kas ar Kreewusēmi grīb it labi faderecht kohpā un zere wehl leelaku svehtibū panahkt zaur draudsbū ar Kreewiju, schihs partijas galwa ir Gladstones, bet tai schim brihscham nau tee airi rohka, tagad wehl valda Bikonsfīds (Dīsraelis).

No Kaukāsijas rakstīja 10. Juli, ka no tāhām 4 armijas daſahm, kas kara eefahkumā pret Turkeem ismaršeereja, ta pīrma (Alefandropolas) wadita no Loris Melikowa ir no Karfas atpātāt nahkuſi līhds pat Alefandropolai; wīnai stahw pretim Muftar Pascha ar kahdeem 40 tuhfs., pa datāi Turki ir jau schīns puš Karfas un rauga to no jauna apstiprināt. Bet drīhs teem ees atkal wīrfū. Otrs, Čriwanas kohris sem generala Tergukāsowa stahw pee Jagobras, schis kohris ir wīswāraf dabujis strādahāt un ari zeest. Tresča, Akalsikas nodala stahw Atdahanā, Derviſihs Pascha ar 20 batalioneem nahl teem wīrfū un usmūsina wehl apfahetejohs Adšarzus. Turkeem tagad tur labi zeli preefshā, so muhsu saldati mesħajos un kōlnajos nesen eetājija. Betotra, Sūkuma nodala, no Alkasowa wadita, dabuhn deenu deenā ar Turku pulzineem kāutees. No Maskawas nupat abrauzā Alefandropola atkal weena karalasaerei. Tas pee Sīvinas faschautais generalis Komarows ir jau labi atvēselojees. Schim brihscham abejas armijas turahs wairak pee meera, abas laſahs jaunus spehku. Ar tas bīeemīgais karītums leeds kara wēschānu.

No Afījas karalauka raksta, ka tāhs usmūsinatahs kalmu ūlīku tautas wehl nau wīs peemeerīnatas. Kreewu deenīdūs-armijai ir kākt peenahkuschi 14 bataloni kahjineeku un 3 baterijas, Loris Melikows esohi jau us preefshā gahjis un jau 2 deenas karjoht ar eenaibneekem. Tergukāsowa spahrnām ir kālahnakschi 5 batalioni kahjineeku, 1 dragunu pulks un 1 baterija. Kreewu karaspēks eet pret Venēku.

Wīsjaunakāhs sīnas.

Wīnes avisē „Polit. Corresp.” sīnas dabuja is Persijas, ka Afganistānes emirs (waldneeks) Schir-Ali, no sāveem pa-walstneekem us to speests, Englantei esohi peeteizis svehtu karu. (Redsesim woi schahda sīna, kas jau oħru reiħ nahk, apstiprināfes.)

Izħlē eeksh schahm deenahm atkal Keisaru fa-eefchānāhōs bīju, jo Wahzu Keisars Wilhelms tur apzeemoja Austrijas Keisaru Franzu Jōsefu, kas sawam augstam weenū us tureni ar wīsu sawu familiju bija pretim brauzis. Ka īsrīngā draudsbā tur kohpā bīju, bet ir Turku leelahm wīswārešchanahm vee Nasgrades, Rūtſchukas un z. w. Turku waj dāshħas aħremju avisēs teek ispanstas. Wīsas schahdas sīnas esohi beskaunīgi meli un kad no wīna pascha nelahdas sīnas wīfahm netiħp doħtas, tad tas apshme, fa neħas no jauna us kara lauka ne-esohi notizis un wīs labi stahwoht. Ja Kreewem fur ne-isdohtoħs, tad jau pats tulikt to sinohs zaur telegraſu.

R. S—z.

No Donawas kara lauka. Pehterb. awisehm „Golos” teek is Wīnes telegraſeerehs: „pahr Balkāsti nahkoħt sīna, ka pats leelīsts Nikolai Turkus vee Plewnas esohi uswarejjs un pilsētu eenħmis.” Wehl schi sīna no waldibas awisehm netek apstiprinata, bet teek gon weħstħihs, ka Turku kawalerija westi esohi meħġinajusi zauri laustees zaur tāh m no Kreeweem arzezinatah m weetahm us riħta puji no Plewnas, bet no Kreeweem tapa aktanti. Is Konstantinopoles atkal sīna, Kreewi esohi Lōwatsħa pilz, u kritiħi ar 8 batalioneem un 8 eskadroniem, bet no Turkeem atfissi. Turkeem bīju, tif 5 batalioni un nezix kawalerijas is Plewnas un to mehr Kreeweem 300 nokħwuschi un dinreis tif dauds ēewinojuschi. Woi schi Turku uswareħħanas sīna apstiprināfes?! Wairak reises jau Turki ispanu, Kreewi esohi Selwi pilz, atstahjuschi. Te nu schodeen nahk „Peht-Wahzu awiſ.” 2 sīnas, kas pawisam zitadi skan; prohti is Wīnes winahm telegraſeere: „Osman Pascha tur Lōwatsħu apzezinatu, turpretem Kreewi stahw ekkx Selwi. Osmana karaspēħls zaur teem dauds kħarrtigeem kautineem lohti liħdixx un ne-esohi tagad wairi leelaks lā 40,000.” Ta ohra sīna skan: „Oħre-deenā Osman Pascha ar 6000 jaħneekem un Tħixerkeem us-brūka Selwi pilz, to għibdams Kreeweem aħnejt, bet aśina iñi tapa aktisti.” Abas sīras raha flaidri, ka Turki atkal melju-schi, jo Kreewi wehl stahw Selwi pilz.

No Kaukāsijas un masahs Afījas kara laukeem. Abħaseejshi fakauti un uswareti. Weens Turku kohri, kas usbruka generala Tergukāsowa pulksam, tapa fakauti un atkāpahs pret Aħielsħakku, Tergukāsowa us preefshu għażiż liħdi Igħidju. Palkawnekk Komarows fakħwa 2000 Turku, kas behgħadni atstahja 13 minnus us kara lauka. Is Konstantinopoles sīna, ka Turka kara pulki esohi Suchum Kāle pilz, atstahjuschi un turenes Kaukāsijas dum-pi-nekk wedijsħo pahr Turku roħbesħahm.

Is Schumlas sīna Mehmed Ali: 2 Kreewu kawalerijas puli un 1 batalions, nahkdams no Kreewu leela leħġera vee Pozkojas esohi uslousħschees pilseħtam Isħlar, bet pehz 2 stundigas kaušħanahs Kreeweem esohi bījis ja-eet atpālat. Waj schi Turku sīna teesa jeb ne, id-nejn, bet tif dauds wīna parahb skaidri, ka Mehmedam wehl it nebħut nau isidwees us sawu żelu pret Ħornu us preefshu tifl un weenū no tāh m no Kreeweem turetahm weetahm ċenem, jo Isħlar pilseħts ir-weslu juhdxi us deenwixx no Pozkojas, kur Kreeweem leels karashgeri. Ari u Rūtſchul-Rasgradu lihnijas Turkeem ne-eet us preefshu, jo is Warħas teek sinohs, ka Achmed Ċub Pascha Rasgradu tifpat kā Plewnu esohi apzeetinajis un tur favell-kohpā 49 batalionis, 72 eskadronis un 60 lelgabalus un arween wehl karapulki nahkoħt kħa. Is Wīnes nu sīna, ka Kreewi vee Oltenizas jaunu tiltu pahr Donawu taħijsuschi un marscheerejoh pret Turtukai un tā Ċubu armijai eekrikt fahnd. Turtukai ir-widu starp Rūtſchuku un Silistrijas.

Is Dobrudžas Turki bija sinohuschi, ka generalis Zīmermans is Dobrudžas esohi iswilzees aħra; bet nou teesa, jo wīsħi ar-ween wehl tur to lihniju kustendis-Černowodu. Turki gan kustendischi bombardeereja un meħġinajsa tur 25 batalionis malā zelt, kas no Masahs Afījas nahza, bet wīneem ne-isdewahs.

Donawas armijas wīskomandants, keisarijska augstiba Leelīsts Nikolai telegraſeere is Gorni-Studen us Pehterburgu, lai jele netiż tāh m daxx-daxħabahm sīħħam, kas par Kreewu ar-miju, par Turku leelahm wīswārešchanahm vee Nasgrades, Rūtſchukas un z. w. Turku waj dāshħas aħremju avisēs teek ispanstas. Wīsas schahdas sīnas esohi beskaunīgi meli un kad no wīna pascha nelahdas sīnas wīfahm netiħp doħtas, tad tas apshme, fa neħas no jauna us kara lauka ne-esohi notizis un wīs labi stahwoht. Ja Kreewem fur ne-isdohtoħs, tad jau pats tulikt to sinohs zaur telegraſu.

— No 1. August sīna, ka Kreewi nau wīs wehl Plewnai atkal wīrfū għażiżi, bet ir-Turku pulkus speħzjagi atstahjuschi, kas griveja Kreewu baterijahm tħixx-żon. No Konstantinopoles sīna, ka Ġimail Pascha esohi vee Kaukāsijas roħbesħhem meħġinajis eċċausties Kreewi datu.

— Kursemes militiċhi ees us Minnha guberu.

Daschadas finas.

No eekhsemehm.

Vee schihs nupat zaur Keisara pawehli issludinatas mili-tschu dohshanas nau nelahda atfaukschanahs us familijas buhshchanu; ari teem atlaktajeem no 1. schikras (weenigeem) ja-eet deenestā pehz fawu lohshu nummura. No nodohshanas tohp tik tahdi-atfawabinati, kas peerahda, ka wini miht augsta-kas fkhlas. Militschu skaita tohp atrehkinati 3133 zaur tam, ka Keisara majestete zaur pawehli no 21. Juli ir Besarabiju, kura wifur scho laiku dabuhn leelus kora upurus nest, no militschu dohshanas atfawabinaju. Taad fanahls tik 185 tuhfst. un 467 militschi.

Us Wisaugstaku pawehli ir tuhdal weena dala srgu preeksch karafpehka n odo hda ma. Rihgas pilsehtam jadohd 140 wesumu srgi no 1. schikras. (Tahdeem srgi em waijag wijsumas 4 gadi wezeem buht, 2 arshinas augsteem un bes wainas. Krohnis par tahdu srgu mafsa Widsemē 120 rubl. jeb kas labprahiti, bes lohshchanas dohd 20 prozentos klah, tas buhnti 144 rubl. Kursemē par 1. schikras wes. srgu mafahs 100 rubl. un pee labpr. nodohshanas 120 r.)

Jelgawas kaufmanim Haase k. ir ta atwehlefschana dohta, eetaisht malkas sahgeschanas un skaldishanas erichti ar damst. Winsch turefchoht kahdus 30 srgus, ohres un zilwefus, kas no katra nama. kur kas gribehs malku likt pataisht shku, nowe-diks malku us fabrik, pret neseelu mafsu to falkaldiks un pehz nezik stundahm aishwedihs atkal namā un, ja liks, ari faktaus schkuhnos.

Kuldigas tuvumā, no Lediku-Edohles Leijas Gala mah-jahm kahdus 50 sohlu (no Lediku krohga us Wentspils zeta ta weeta ir tik 1 wersti tahlu) ir atrohdams warens ohsols, kura wezumu rehkina us 1½ tuhfstofchu gadu. Augstums tam ir lihds 50 pehdas, bet pee semes tam apkahrtmehrā ir 64 pehdas; 7 wiheri newar to apscheept. Weenā weetā tam ir 6 pehdas plats zaurums un kad ee-eet eekschā, tad atrohd dohbumu, kur 10 lihds 12 zilweli war stahweht; schi ala ir wihera augumā wehl 22 pehdas augsta, paschā apakschā 33 p. Platatajā weetā ohsola zaurmehrs ir 20 pehdas; wehl schis misenīs salo wijsos fahnu sarobs un suhz fawu baribu tik zaur tahn malu feenahm, jo wijs widus tam ir tuksh. (Gold. Anz.)

No Gramsdas apg. 3. Juli fazehlahs, ka "Leepajas pastineeks" sino, no Leepajas lihds Wentai shws pehrlons ar leelu leetu. Sibins esohc eespohris Kaledu Schalma mahjas, kur dshwojama ehla nodega. Tad wehl ir eespohris Mas-Gramsdas Buiwada mahjas laidara, ari schi ehla nodegu. Divi auksti spehreeni krituschi us Bahta masahs muischas Gulbenes lauka schkuhni, weena spahre esohc ka no sahgera shkohs dehlihchs faschkelta. Saleenā ir kahda fainneeka ganamā pulkā eesperts un 8 aitas un 2 gohtinas nosistas; ari ganu sehns ir pasists gar semi un tapis ewainohts. Tat paschā deenā Preekules bahnu si eeksch telegrafa aparata eesperts un kahdeshcham telegrafistam kahjas un rohkas aishnemtas, ta ka bijuschihs ka nomitushas; bet winsch esohc tuhlin laukā isnestas un tizis semi eerakts, kur tad taks atkal atdshwinajuschahs. Behz tam, kad telegrafists atkal eekschā eenahjis un pee aparata pehreidis, ir nahjis ohtes spehreens, kas baterijā trahpijs: abi spehreent ir auksti bijuschi. — Schi pati awise nostahsta,

ka 5. Juli pee Aisputes aprinka teefas weens Bahtes pag. lohzhelis, Frits Luze, 29 gadus wezs un tik 1½ arshinu garsch (swoerht ari tik lihds 30 mahrz.) peenesis fawu fuhdsibu, ka pagasts winam to lihdschinigo nabaga teefu atraujoh un spee-schoht pee fainneeka par ganu eet, ko schis slimibas deht nespohjoh ispildiht — un peeplek tam notikumam tohs wahrdus klah: Ak tu masais wihrin! Tu efi noscheljoms, ka tew Deewos nau wehlejis zitā kahdā semi peedsimt, no turenas tu waretu pee Latweesheem atbraukt un teem fewi par naudu rah-ditees un ta lunga deenas baudiht, bet tagad tew to peenahkamu "nabaga teefu" aiseleids.

Iz Jaun-Swirlaukas. Kad eewehrojam tohs daschadus jaukus aprakstus laikaraktijs par muhsu tehwijs daschadeem fadshwes preekeem, kur tee weenā waj ohtrā fuhri it pee-mihligu atbalsu atrohd, tad ari mums pee spalwas jakerahs un ari is muhsu widus kahds wahrdinchapeesihme, lai kas to lafa, sin, ka ari mums, kam Deewos "meerigu un rahmu" dshwi peeschkihs, ne wifai efam jau zaur tam pee laiziga meera noraiditi, bes ka ari mums kaut kur kahda jauka papree-zashchanahs un kohschha deenina finaiditu. — Nefen lafijahm laikrakstu issludinajumos par sch. g. Jaun-Swirlaukas tirgu, ka tas tiks ne wis muischā, bet tapat ka pehrn, pee "Jahtschun krohgs" — naturehsts. Senak gadus schi eeslawetu tirgu mehdsā ariveenu muischas grunte natureht, bet kad tas bei-dsamajds pahris gados aif glehwas tirdsneezibas un mas wee-feem — fahka wairak atpaka eet, tad to aiszehla wairak us "deenwideem" un eerahdija tam weetiku pee Jahtschun krohgs. — Schis tirgu is J. Swirlaukueekeem lihds ar winu nahburgu pagasteem no leelas wehrtibas ari jau tamdeht ween, ka schi puse dseedaschanas un weesibas-wakari, teateri u. t. p. — wehl pagalam truhst, kur laudis, ihpaschi jaunekli un jaunekles, waretu pee kahrtigas papreezashchanahs, fatikkchanahs u. t. p. nahst. Kamehr zitās puses tauteeschi ar tahdeem beswainigeem preekeem muesu spidzinadami un garu jaunrinadami — stipri ween gar tam nodarbojabs, mums to dsirdoht schehlabas ween firdi aismem. — Mums ir weenigi schi tirgu deenina, kuru katreis tik par gada garu gaidishchanu dabunam fagaidiht, kur tad rads radu, draugs draugu un mihlakais — "lihgawinu" dabuhn fatikt un apsweizinaht.

17. Juli fagaidijscheem waijadseja kahjas pahr plezeem laist un dohtees us "muischinu pee krohdsina — us kahnaa pee tirdsina!" — Jauko J. krohgs kahnaa aissneedis, redseju jau laudis no wihsahm pusehm kohpā fatezejuschihs; tauteeschi un tauteetes brangos uswalkos, gahja pulku pulkeem pa tirgu eeleiju jauki pastaigadami. Seltenites biji sawas halaikas un sarkanaikas drehbes it daili ijsgrennojuschihs:

Es tauteete — mahtes meita,
Augu rohshu pakalne — — —
Ispuschiota — isrohtata
Ar pukschi wainadfinu! —

Ari bahlenini nebij neela sehni, ari is teem "jaunakee" bij baltas drahnas gehrbuschees, ta ka wareja fawai "lihgawinai" tahlā paschā baltumā pretim stahweht. — Daudsi is Jelgawas, Dohbeles u. z. tahlakam weetahm muhs us schi deeninu bij apmeklejuschi. Wissi kohpā gohdigi un kahrtigi pa sahlaio tirgu plazi ijszeerejuschees, ari jaukohs "Jahtschun kapus" ap-luhkojuschi atdewa faulitei no-eijoht tirgam "labu wakaru" un

dewahs us mahju pusi; pee „krohgus ballehm“ gan rets buhs peedalihees; muhsu jauni laudis ir dauds masak us tahdohm krohgus „ballehm“ un dantschu „preekeem“, ne ka zitās pusēs tas dīrdaams. Schē peeteē jau ar laipnu fatikchanohs un brihwu papreezaſchanohs.

Nesen dabujahm dīrdeht, ka muhsu kaiminu pagastā, Sesawā „teefas nams“ tījis ar runahm, dseedafchanu un muſki eefwehtihs; ari bijis teaters un ſlūnfigas ugnis. Breezajamees, ka ari mums tahda deenina drihsj jo drihsj peenahs, kur redſeim fawu jauno teefas namu us gruntu leekam un tam jaunus ſwahrkus uſwellam, materials jau pa leelakai dakai fagahdahts buhwefchanai. — Bet kas to dewa? — „dohmas nau darbi!“ Muhsu jauku preezas wahrpu deemschēl „krusa“ aiskehrū un kreetni eckapajusi. — Leekahs, ka tik drihs nemās wehl ne-atplauks. Jo „teefas nama“ huhwe, ka dīrdam ſtahwoht atkal pahrspreeschāna, ſlaugu un pretineeku — ka pee wiſahm labahm leetahm, ta ari te — ne-efoh — truhkums. —

L. Schanis.

No A—keem. Ja kahds no ſaſtajeem muhsu apgabalu vaſhs, tas teefcham neleegs, ka tas ir weens no teem jauka-jeem. Salas plawas, tumſchi meschi, jaukas eeleijas un upites, kuras fawus burbuliſchus zaur A—ku pagastu wiſina; seemas ſehja it labi iſſkatahs. Dahrsa falknes un kartufeli pa leelakai dalai apſala. Behz ta leela ſala Deewas uſdewa ſtipru leetu, kurſch panikufchahs falkites atſpirdſinaja. — Ka daba, ta ari zilweku puhlini ir lohti teizami un eewehrojami. —

Labi apkohpta baſniza, ſtaltſ ſkohlas- un pagasta nams un wiſas zitas ehlas ir it labi eeriktehts. Baſnizas plazis ir ar daschadeem kohkeem apſtahdihts. Winas eekſchpuſe ir ar daschadahm mahletahm un iſgreestahm bildehm puſchłota. Skohlas nams atrohdahs tikat kahdus pahri ſimts fohtus no baſnizas. Wina preekſchpuſe ir jauks rundelis eeriktehts. Zeen. leelmahte fuhta ik qada fawu dahrsneeku, lai yukes eestahda un gangus noschkuhre. Katru gadu us ſeemats-swehtkeem teek ſkohlas behrni no zeen. leelmahtes un winas zeen. freilenehm apſchlikkoti, zaur ko wini us labaku mahzifchanohs teek paſkubinati. Skohlmeisters dabu lohni no zeen. dſimtunga. — Ahrigu dſihwi gan ir daba un zilweki glihtojuschi, bet ka tad nu ſtahw ar wini eekſchliki ſadſihwi? Us ſcho jan-tajumu it behdigji ja-atbild, ka to newar wiſ ſalihdſinahit ar winas ſmuko ahrigu iſſkati. Wehl wiſi gul, no jaunu ſaiku eerađumeem neko neſinadami. No kohra dseedafchanas un dseedafchanas beedribahm ne ſmakas nau. — Nesinu, waj tee mahzitee wihi tani apgabalā dſeedahit neproht jeb wini kuhtri un meega pilni ir? — Pat A—ku baſniza pee Deewakalpoſchanas katriš dſeed, ka tas no fawas mahtes dſirdejis. Zeen. mahzitajs gan ir preekſch pahri godeem ehrigelneekam Punſcheli eedewis, lai pehz ta ſpehle un dſeed; bet draudse maſ ſtaufahs us ehrigelneeku un wina Punſcheli, bet laiſch fawu mahtes meldinu valā, dohmadama, ka ehrigelneekam pehz wina dſ. pakal jaſlibo. Kad draudses blaufchanas deht meldinſch ſajuht, tad ehrigelneekam, kurſch ari dſeedatajs ir, wainu doh, ka nerikti ſpehlejoht jeb ſalihdu meldinu uſnehmis. Ja A—neeki fawus walas brihſchus, ſwehtdeenas pawakares, krohgā pee brandwiſna glahſehm nepawaditu, bet tai brihdi meldinus mahzitohs, ka tas tur ſenak bijis eewests, tad wini neween to nekohrtigu blaufchanu atmetſtu, bet turpreti ar fawu dſeedafchanu ſtaufitaju

firdis aifkustimatu. Neba it wiſi, no gara laika mohziti, uſ krohgū dohdahs, ziti mahjās gul; te ari ta ſehrga — pa naſti tekuſos eet — ir iſſezhuſees. Tas noteek it ihpafchi ſwehtnakts, tadeht ka ſwehtdeenās walas guſeht. Mihlee kaiminu, noſuhtat jele A—neeki kahdu puhteju, kas winus no tah ſehrgas ifdſeede.

Nesinu ka zitur, bet A—neeki Zahnu deenu — krohgā, pee glahſehm un trumpehm, noſwineja. Ziti atkal us diſchzelu (pee krohgā) ſaſtahjuſchi, btauj zif til katriš war. — Kuri labi attahlu no krohgā, aifjuhds pahru ſirgu, pеeſeen pulkſteni pee nahtna wehrſehlm un tad laiſch prohjam. — Krohgā-brahlifchi iſſchlihrahs pulkſten 3jōs no rihta.

A—ku iſſagtahs pagasta naudas deht ſtahweja atkal kahds turenes gohdigs zilweks iſmelleschanā. Winſch nekad wehl nebija pee ſweſchas mantas peekehrees, un ari nau nekahds ſchuhpis; no tahdas pusēs gan newareja uſ winu launas dohmas zeltees; bet dīrđ, ka wina zeemiasch wiſau ſtaufibas deht, kurſch newarejjs eeredeht, ka tas gar wiſu ar labeeim ſirgeem un labu juhgumu brauz, tihſchi apmelojis dohmadams, ka apzeetinato uſ wiſa apmelofchanu, noteefahs, bet tai paldees Deewam nekahdas ſekmes nebija. Kaut jele zilweki apdohmatu, ka nebuhs fawu tuwaku aif muguras apmelohit un ka Deewas par meleem bahrgi ſohdihs. — ru. A—

Rihgā karalasarete ſtahweja jau no Mai mehnſcha dakteru mahzibā tahdi, kas bij apnehmuschees eet par karawihru kohpe-jeem. 15. Juli tee tika pahrbauditi; bij 14 ſeeweefchi un 10 wihrerſchi, kas parahdijs, ka nu ſaproht ſcho kohpſchanas leetu.

Pehterbburgā ſchinis deenā atweda no Bruhſcheem kahdus 90 birkawus viroſilina (pahrdamais pulveris). Kas inſcheneeru nodalā tiks iſſtrahdahts un preekſch mihnehm Baltijas ohſtös fagatawohts.

22. Juli, Neisarenes wahrda deenā, bij Pehterbburgai iſſi ſwehtku deena, jo tani dabuja galwaspiſfehts ari redſeht tahs no Turku ſemes atwetahs eekarotahs mantas. Gohda gahjeens ſahkahs no generalſchtaba un gahja zaur dauds eelahm. Papreckſchu jahja regimentes muſikanti un gwardu kaſaki ſawys ſarkanōs mundeerōs, tad nahza pa 2, pa 2 tee atnemtee Turki karogi, pawiſam 6, no kaſakeem nesti, no ofizeereem pawaditi; weens no karogeem bij ta ſadriſkahts un ſadediſ, ka tik bij koroga kahts atlizees ar pahri ſupatinahm; ziti bij no ſala ſihda ar baltu puſmehneſi un ſwaigſni rohtati, weens bij iſraflihts ar korana ſerſchahm. Tohs noneſa uſ Iſmailas reg. baſnizu, kur noguldija.

Pehterbburgā pee eewainotu un ſlimu karawihru kohpſchanas beedribas galwaswaldibas tai laikā no 1. Dezember 1876. lihds 1. Juli 1877. g. bij dahuwanu eefuhtiti 1,893,038 rbf.

Pensas gubernā ſchowafar zaur kruſu ir noſiſtas kahdas 40 tuhlt. puhrueetas.

No Iſmailas lehgera mums rakſa 9. Juli kahds Latv. aw. draugs tā:

Zeen. mahzitajs!

Schodeen grību atkal ar iſſeem wahrdeem Žums kahdu notikumu paſtahſtiht, lai gan tas ari nebuhtu ne no kahdas leelas wehrtibas. 6. Juli bij pee mums gaischa un rahma deena, zaur ko ari ne-iſzeſchams karſtums bija. Wakara ſauſitei no-eijoht ſazehlahs maſ ſwehtjafch un pret rihtem redſe-

dsejahn mahkonus augfham kahjam, kas pehz ihfa laika wifas debesis apfahja. Wehjch ari palika no minutes us minuti leelaks, ta ka zerejahn ihfa laikā pehrona leetu fagaiddit. Kad jau bijahn pulsten ^{1/2} 10 guleht nolikuschees, tad bija jau debes pilnigi ar beesahm pehrona mahkonahm apfahls un wehtra plohsijahs. Ruhfa apfihdeja pilsehtu bes miteschanahs, ta ka bij pilnigi gaisch. Te us reis dsirdejahn aukas treezeenius, lobgi, kas nebij wifai zeeti aiftasiti, tika atrauti un ar wifem rahmeem fadausiti. Apkahrt muhsu kasarnei dsirdejahn alejas kohkus luhstoht, dehlu gabali ka ari smilshu kahpji ar wehdauks ziteem gruntscheem tika par gaisu prohjam nesti. Pulsten 11. bij wifis atkal kluju un skaidris gais. Kad no rihta pa pilsehtu isgahja, tad tilk bij pilnigi redsams, kahda leela skahde bij darita. Dauds nameem bij jumti nozelli, weeglati no kohka taishi fchuhni pawisam sagahsti, gandrihs wifis dehlu schohgi, kur tilk wehjch pee-eet wareja, apgahsti. Dahrsos wifis gauschi behdigi isskatiyahs, augtukohki bij nolausti jeb apfahdeti un wihsa kohki pilnigi gar semi nolausti ar wifahm sawahm stutehm. Laiwas un fugi bij sadragati jeb malä issweesti. No karalauka gan fcho un to dsierdam, bet to, ko pats ne-esmu peedishwojis, negribu rakstiht, jo schinis laikos tohp dauds tukshas runas nehsahs. Pateefigas finas par teen daschadeem kara notikumeem Jums jau tohs daschadas awises ar katru deenu nonef. Ja pats atkal ko karazelä peedishwojchu, tad to jau Jums atkal gon rakstischu. Sweizinadams Juhs un wifis mihlus tehwijä paleeku Juhsu pasemigs kalps

Ch. Bluhmberg.

No ahsemehm.

Tas leelakais damfahmurs lihds schim bij Wahzsemé, Krupa fabriki, tas swer 250 birkawi un ar winu war tiklab reeksta tschaumalu pahrspeest ka ari dauds pehdas beesus dseiss flutschus ar weenu steeni plahnus fadaushti. Tagad Franzija pee Schalong pilsehta taifa ahmuru no 300 birkawi smaguma; to suhtih ari us Parises ißtahdi.

Kurfsch ir tas ihstaais laiks preefsch plauschanas?

Plaujams laiks ir klah un derchs par fcho leetu ar sem-kohpjeem farunatees. Semkohpis strahda gadu no gada sawu erastu darbu un tomeht tam wahrdam ir taishiba, ka semkohpis neklad skohlu nepabeids. Buhs tavehz ari pahrunai par to isdewigalo brihdi pee plauschanas fawa weeta. To ihsto brihdi nowehroht, kur miltainais grauds nau wairs negataws, bet ari nau wehl pahrgataws, to nowehroht, nau wis til weegla leeta, ka to dohma; war diwejadi nisetees, waj esahk par agru, waj par wehlu; par agru gan retaki plauj, bet par wehlu deewsgan heesshi.

Pee pahragras plauschanas, kur salmi wehl sali, graudi peenaini, ta skahde ir ta, ka graudi farepe un breedumu un svaru saude; schi skahde ir tilk leela, ka ta leelaka salmu wehrtiba pee tahdas plauschanas to skahdi nemas ne-atfwer. Pee pahrwehlas plauschanas, kur salmi jau nedishwi un graudi zeeti un ari nedishwi, ir skahde schahda: 1) pee graudeem pasaude dauds, pee plauschanas, seefchanas, krauschanas wifumais pasaude lauka fehjas teefu, daudskaht wehl wairak. 2) Graudi saude sawu wehrtibu. To mahza kemijas sinatniba. Salmu graudös 1. mehnesi preefsch beigu gatawibas ir zukura un peena

safte, kas pamastim paleek par zeetu, zukurs pahrwehrtahs stehrkeles, peens fabecse par lishpelli (Kleber) un pauta baltumu. Kad schi pahrwehrchanahs notikusi — tas noteek 14 deenas preefsch grauda beigu gatawumu — tad grauda ir wifleelska teesa no stehrkelehm un lishpela. Kad nu labibu plauj ap fcho laiku — tas ir starp esfahkushu gatawumu un beigu gatawumu — tad graudi ir svarigi, isdohd wißwairak smosku, baltu miltu, turpretim wißmasak kliju, jo grauds ir plahnä fehnela. Kad fcho laiku palaisch garam un gaïda, kamehr graudi pawisam gatawi tohp us stohbra, tad fehnela paleek beesa, weena dala no grauda stehrkelehm pahrwehrtahs kohka zihpflas un gumijsa un tahdi graudi isdohd dauds kliju, bet masak un turklaht tumfhus miltus. Kats fapretilhs, ka stehrkeles un zukurs ir no leelakas wehrtibas neka kohka zihpflas un gumi, tapehz tad ari nedrikst nogaidiht gala gatawumu. 3) Ari salmi saude baribas wehrtibu pee wehlas plauschanas; jo kad stohbri us kahjas paleek par nedishweem, tad winu zukura dalas pahwahrtahs kohka-spuras.

Preefsch r u d se em tas ihstaais plaujamais laiks buhtu tas, kur mißstaais rudsu grauds ir jau tilk zeets, ka wißch pahrluhst, kad winu leez pret pirksta nagu, tad tahs veena dalas ir jau miltu dalas pahrwehrtusahs; gubinäs wini wehl eetezees.

Pee kweescheem waijaga us tam luhkoht, kad grauds nau wairs peenains, tad war ar plauschanu sahkt, lai buhtu graudi ari wehl mißstii, jo tilk ta panahk labus anglus no selta dseltenuma, ar balteem milteem. Kad kweeschus pamet lihds galagatawumam, tad graudi dabuhn pelekanu ißskatu, zeetu misu, ir ka rags un ne-isdohd wairs labohs miltus.

Ari pee wafarejeem newaijaga nogaidiht, kamehr salmi jau ir nomiruschi un wifis graudi gatawi, jo tad salmi baribai nebuhtu wairs tilk derigi un pee graudeem ari buhtu leela skahde. It ihpaschi jafargahs no tam, gaidiht us pakalejeeem angecom, jo schee pakalejee reti nahk gatawi un isdohd tilkai nepilnigus graudus, kas ne muhscham ne-otmakha to, ko pee labeem graudeem pasaude. Meeschus waijaga plant pusgatawumä. Ausas war bes behdas plaut, kad winas jahk valikt flekinais, finans winahm tad ilgaku laizinu jagul gubinas, tee graudi buhs tilpat wehrtigi ka tee, kas us kahjas istezejahs un nelas nebuhs pofta aifgahjis un salmi buhs deriga bariba.

Pee woldes-labibas newar gaidiht us ihsto gatawumu, ihpaschi ne pee flapja gaisa; kad negrib salmis un graudus sapuhdeht, tad daschureis jaylauj jau pusgataw; pee graudeem gan buhs skahde, bet salmi buhs derigaki baribai un ari graudu teefu ta isglahbj. Grili seed lohti neweenadi; winu ihstaais plaujams laiks ir tas, kur graudi ir jau no tumscha ißskata, lai ari wehl seedi buhtu redsami.

(Landm. D.)

Grahmata,

to lahds awishu draugs no Turku semes atsuhitjis.

Labas deenas suhtu Jums zeen. mahzikajs. Nedabudams sche tahlumä mihlahs Latvo. aw. lasiht, grübu kad ne wairak pahri wahrdi preefsch winu lasitajeem, mißseem tautas brahleem nosuhtih. Es sawu skohlotaja weetu Derewä (Pleskow. gub.) atstahju un eestahju frohna deenestä, zeloju pa Nikolai dseisselu us Pehterburgu, no turenies us Dinaburgu, Bitnu un tahlak us Kijewu. Sche diwi nedetas buhdams wifis fcho

Die russische Armee vor Odessa am 27. Juni nach.

kohfchu pufi labi apskatiju, ari to pulku Kijewas basnizu ar teem seltiteem tohrneem. Man eegribejahs ari no-eet us to leelo klohsteri, to ta faulto Kijewo-Petschorfsku Lauru, kur gul Kreewu fwchtee. Dnepras upmale ir ta leela mahja, kur pa 16 trepehm nogahjahm leija, tad eelsch tahs basnizas, tur pirkahm svezes, es un mani beedri, tad dewa mums weenu muhku par wadoni, kas muhs eewadija tumschä, iswelwetä gangi, no 1 arschinas platuma un 7 pehdu augstuma; pa scho gangi gahjahm drihs us leiju, drihs atkal us augschu, eekam nonahjahm pee teem pirkemeem guletojeem, fenejeem mohzelleem; tur rahdija ari Zahna galwu; ajs dselis trelineem tur gul tee 7 guletaji. Mani beedri skuhpschijahm guletajus pee rohkahm un zeleem, es atkal lasiju tohs wirtsrakstus. No turenas isnahkuchi apskatijahm wehl wisu zitu, kas tur bij eewehrojam. No Kijewas brauzu ar maschinu us Odesu, tad us Tiraspolu un Benderu un Rumenijas rohbeschahm, us Reni, Galazu, kur muhsu karaspheks gahja pahri par Donawas upi; tad us Brailu, Bukarestu, pee Simnizas pahri par Donawas upi us Sistowu, tagad stahwu starp Rustschuku, Belu un Mirdipolu. Schiniss deenäs dsen te us Krewiju dauds Turkus, leelcem vulcem, it ka jehrus; no apgehrba tee lohti neezigi isskatahs, pastalas kahjas noplighsuschas, sklits kamsoldas, farkanas mizes galwâ, ar puzetahm bahrsdahm. Nedohmajet wis, ka mehs schohs niknohs svehrus rohkâ dabujuschi, ar teem neschehligi apeimamees. Nemas. Tee tohp ka brahli usnemti, wini tohp pareisi chdinati un wifadi labi tureti. Ta to grib muhsu wifuscheligs semestehws. Winsch teem laundaritajeem atmalka ar labu un mihlestibu. Turki gan pret muhsejeem isdara deewsgan breef-migus darbus. Kaufchanas, kur ween kahdi smagak eewainoti paleek us karalauka gulam, tur wini breefmigee saldati, tee Baschibosuki, ir tuhdal klah un greesch teem galwas semê; likkus wini masak fagraisa, bet dsihweem labprah galwas no-greesch. Nefen wehl netahlu no weena kaufchanahs platzha Balkana kalsdus atrada wefelu kalinu no faulé ismellejuschahm galwahm, Turki bij tahs krusifiksi sakrahwuschi; netahlu atrada tohs rumpjus, rohkas bij wifem us kafka pufi sakrampetas; wareja redscht, ka Turki dsihweem tahs galwas nogreesuschis un mireji bij pehz kafka wehl fehruschi. Gribetu jums wehl daschun to rakstiht is schejeenes dsihwes un ka mums te eet, bet schoreis jabeids rafsts. Schihs paschhas rindinas es te laukâ buhdans ka spehdams usrakstu. Deews lai palihds jums un mums. Ar dauds zeenischanu

Juhu fulainis

20. Juli 1877.

J. Dserwit.

Dimants.

(Stat. Latv. aw. Nr. 25.)

Kad dimants waligâ gaifa tohp sadedsinahts, tad winsch saweenojahs ar gaifa skahbelli un no tam iszelahs ohgluskahbe, tas ir ta pati gahse, kas ar uhdeni saweenota schim dohd to atspirdsinadamu dsestrumu, ta pati gahse, kas eelsch alus un wihsa pehrles met un bes kuras schee dsehreeni buhtu plahni un apdunejuschis. Kad nu kas gribetu sawu dimantinu istwaikloht par ohgluskahbi un to gahsi eelaistu kahda aiskurketâ butelâ, tad winsch waretu sawu dimantu dsert, tapat ka Rohnmeeku karawadons Antonijus, kuram Egiptes Kehninene Kleopatra pasneidja gahrdi dsehreenu, eelsch kura bij weeng etiki isskaufta warena pehrle, un tas dsehreens pehz muhsu naudas mafaja dauds

tuhkstofchu ryblus. Tik dahrgus dsehreenus baudiht gan tik retam mirstamam zilwekam ir wehlehts, bet par to nekas nekait; mehs waram dsert selters un soda uhdeni, eelsch kura tas pais skahbeens, kad dimants eelsch ta buhtu islaushts.

Dimants atrohd us abahm semes lohdes puhsch, wiswairak eelsch karstahs johstas strehkeem un ihpaschi us rihta puslohdes eelsch Indijas pee Bisapures, Galkondas un us Bornes salas, un us wakara puslohdes eelsch Brasilijs, kur tas mahjo uspludinata semes, it ihpaschi upju gultas eelsch smilts un mahla.

Seme jeb dubli, eelsch ka dohma dimantu esam, tohp preefesch skalota un kad wiss fchidrumis ir aispludinahs, tad tohp tee atlakuschi krikumi kreetni ismekleti un dimanta grandi no teem islaisti. Galkondas dimanta dohbes jau pastahw no 1622. gada un daschreis eelsch tahm strahda pee 30,000 zilwei. Dimanta mekleschana prasa dauds puhlinus weenkahrt tadehs, ka tee reti atrohdami, ohtkahrt tapehz, ka tee ir gruhtsi paslhstami un atschikrami no teem apkrepejumeem un tahm akminu dalahti, eelsch kureem tee mehds guleht. Tee apgabali, kur dimanti peemih, tohp no semes ihpaschneeleem privatlau-dism isrenteti, pee kam daudfreis ihpaschneeks preefesch sevis nolihgst tohs leelakohs dimantus. Kad dimanti no sawas misas ir atswabinati, tad wini teek waj nu no Indijaneescheem slihpeti jeb tapat pahrohti. Eiropefchi dimants uspehrt it ihpaschi eelsch tahm Indijas dalahti, kas peeder pee Englantes waj Hollantes, kas tad tohs atkal pahrohd waj juweliereem jeb Schihdeem.

Wehl bagatalas dimanta dohbes neka eelsch Riht-Indijas ir eelsch Brasilijs, kas jau 1729. gada ir usraktas, un kuras Portugales waldishanai nesuschas dauds bagatibas no jaunahs pasaules. Altonpadsmiit gadu sumtena wdn wehl bij tik leels dimantu dandsums, ka tad tohs dahrgus akminus tur wareja atrast us kalmu mugurahm un eelsch upju gultahtm. Tolait bij ari dauds tahdu dimanta ohkshkeru jeb kalmu rahputu, kas rah-pahs un schahrbijahs us augsteem kraesteem nedz par nahwes breefmahn nedz likumu zeetibu ko behdadami, kamehr teem laimejahs atrast kahdu akmini no leelas wehrtibas, kas teem atlhdinaja wifas mohkas un gruhtibas, ko tee pa mchnefcheem to melkledami daschadi bij iszeetuschi. Tagad no kahpschanas un rahpschanahs wairs nekas ne-ijsnahk, un dimanti jarohk no semes ahrâ. Dimanta mekleschanas darbi prasa dauds puhlinu bet wini nau nemas skunstigi; jo wifa skunste pastahw eelsch akmins gruschu fachkuhreschanas un isskalofochanas. Sachkuhreschana noteek wiwairak karsta gada laika, kad upju-gultas ir isskufschas un tadeht dimanta sumitis no tahm weeglaki isgrahjamas. Gan ari zaar skunstigahm kanalehm upjustraumes iswada no sawahmi gultahtm, un tad semi samet gubâs. Tikklihs leetains laiks eestahjahs, tad tuhdal eefahkohs dimanta isskalofochana, apakch plikahm debezhim, kad darbs ir ihls, un apakch pajumtes, kad ilgakas darifchanas. Isskalofochanas weetâ ir dehlu grihda un uhdens pumpji. Seme tohp us grihdas isskli-dinata un ar uhdeni appludinata, tad weeglaka seme ar uhdeni fajukusi aistek, bet wifis akmintini paleek guloht, kas nu wifis no strahdneekeem tohp zilati un apskaititi, waj nebuhtu dimanta gabalini.

(Is preefshu beigums.)

Apaksh pašču eerastu pahraudsīšanas,
kā arī simtu rubļu prehmijs apföhlischau
un 3lahrigu atlihsinashanu, kād peerahdita masak wehtiba, pret avgalsotu faturu, no

Packarda superfoſſateem

augſtgrahdigu, masakgrahdigu un ammoniakalījas
jau pabri par pezpodsmi gadeem muſu ſeme paſhīm un eefiš brūkles par labiem atrasti. Krājums pe-

P. van Dyl, Rīgā.

**H. G. G. Webera un beedra
maschinu fabrikis un dſelsleetuwe,**
Jelgawā.

feri peedabwajahs, wiowikadas laulfaimneezibas maschines, kā arī ne-iſſrahdatus lebjumus preefch dſelsleetem, bühwēm gatawoht un wiſus zitus teem libdīgus darbus apmeklēs un iſdarbi.

To no daudseem par lohti labu atrastu

Langdales ſuperfoſſatu

pahrdohd no lehgera

Liccop un beedr.

Jelgawā, leelajā eelā pretim Latveišu baņizai.

Apaksh

Rīgas politehnika iſmekleſhanas ſtanzijs kontroles
pahrdohd

augſtgrahdigus ſuperfoſſatus,

Stokholmer ſuperfoſſatu-fabrika,

par wiſlehtakeem geneem

Herm. Stieda, Rīgā, marſtal-eelā № 24.

Langdales ſuperfoſſatu,

teſcham if fabrika Anglija. Nukastes vilcītā,
pahrdohdam no lehgera un arī peenemam apstelleſhanas
nas un leelamu partijam, ar avgalsotu par faturu
pehž Rīgas politehnika iſmekleſhanas.

General-agenti preefch Kremijs:

Goldschmidtis un beedris,
Rīgā, leelabs vilc- un lihter eelas ūhru.

**„Champion“
planjamahs maschines,**

ar Turahm Kurzemē, Widzemē un Igaunijā wairak ne-
rā 120 muſchās strāda un kuras pehž mahrda war
veefault.

P. van Dyl, Rīgā.

Superfoſſatu,

augſtgrahdigu Estremadura no 20%/
Anglu no 14,18%

kuhſtofchā ſoſſora ſlabbes fatura
pehž analīzes un apaksh Rīgas politehnika
kemijas ſtanzijs pahraudsīšanas tur uſ
lehgera un nem apstelleſhanas preti

C. Hepkeris,

Jelgawā.

Kas wairak lā 30 yudu ſuperfoſſata uſ reiſi pehž,
tao no Rīgas politehnika kemijas iſmekleſhanas ſtanzijs war pagreht weltigu
analīzi.

Apaksh Rīgas politehnika kontroles un
vee leelala fuhtijuma brihwās politehnika analīzes,
no fuhtijuma zaurmehraprohwb.

englischu ſuperfoſſatu,

lārā pehž beidsamabs analīzes 14, 20 prozentes ku-
hſtofchā ſoſſorſlabbes tika atrasts, kā arī

augſtgrahdigus Wahzemes
guano ſuperfoſſatus

ar 20—23 prozentem kuhſtofchā ſoſſorſlabbes.

Ziegleris un beedr.,
Rīgā, vilcēelā № 19.

P. van Dyl

Rīgā, Smilšvele.

Claytona

lokomobiles un
kučam. maschines.

Packarda

superfoſſatu

un wiſadas laulfaimneezibas maschines un ritbus.

Pirmo ſorti no P. van Dyl
augſtgrahdigia ſuperfoſſata
vedahwa M. Michelsohns,
ztreis E. Bronitans, Jelgawā, latoku eelā, № 38.

Jelgawa.

Baur ſho miſiem ſinamu daru, ta eſ par

aherſti

ſchelt eſmu apmetes un ſatu dečnu no pulſten
8. līdz 10. no riha un no pulſten 4. līdz 5.
rebz vusdeens ūatotn eelā, Hoege namā,
Nr. 26, eſmu runojams.

Dakteris A. Hildebrand.

Stohlas behrni,
kas gribetu ehrgetu, flaveern un wijotu
ſpohleſchanu emahzitees, war meldetees ūribver
eelā, № 43, peh ſloholoja G. Jenschewits.

Stohlas behrni,

laſ ūhejeenes ūkohlas apmete, teek rubmē un ari
loſte nemit Dohbeled eelā, № 36, peh
Hanskenewits.

Sehni jeb meitenes,

kas ūhejeenes ūkohlas apmete, atrohn laipnu
usnemſchanu un usrandību ūarōs ūkohlas
darbōs, wezajā eelā № 4, peh

J. Rosenberg.

Trihs foſtes behrni

teek laipni usnemti pastes eelā № 31.

Behrni,

kas Jelgawā ūkohlas apmete, war labu rubni un
loſti dabuht ūhejet eelā № 29, peh G. Kaptein.

Behrni,

kuri Jelgawā ūkohlas apmete, atrohn laipnu usnem-
ſchanu kā arī usraudīšchanu ūarōs ūkohlas darbōs.
Japeepra peh Ahlström gaſpachas, Katriñes
eelā № 4.

Stohlas behrni,

kas Jelgawā ūkohlas apmete, war dabuht labu ūkoh-
tel jeb arī pensju dihka eelā № 15, peh A. Na-
schewits.

Stohleni,

kas Rīgā ūkohla eet, atrohn ūkohtel, loſti un usrau-
dību peh maigischanahs Rīgā, Maikawas preefch-
pilsbēdā, renar eelā № 29, peh Seemann.

Stohlniezes,

kas ūhejeenes ūkohlas apmete, atrohn laipnu us-
nemſchanu peh Annas Spure, Jelgawā, Pahnita
eelā № 13. Ūeſchana no ūakās eelas, ūkohla-
weenu trepi augstu.

Behrni,

kas ūhejeenes ūkohlas apmete, atrohn ūkohtel
un usrandību peh Knapp, walles eelā № 32.

Preefch Kuckchā ūgasta weena

pahrflauſita wezmahte
(behru ūanehmeja)

teek mekletā, — Norunas turpat muſchās waldīſchanā
war dabuht ūnāt.

3. (15.) August 1877.

Basnizas un skohlas sinas.

Weens kungs, weena tiziba, weena tristiba.

Rahditajs: Sinas. Mihleem, zeenijameem Kursemes skohlmeistereem. Nahwes peemina. Tselgawas larv. pilchta draudsē. Missiones lopā.

Sinas.

Eksch „Mitausche Zeitung“ lasam par skohlenu skaitu Kursemes augstakajās un widejās skohlās: 1877. gada pirmajā pusgadā bij: Tselgawas gimnāzijā 447 skohleni, ar gatavības atestati atlaidā 10, realskohlā 501 (atlaidā 11). Annas elementarskohlā 85, oħtrā elem. skohlā 128, tresħajā 68, latolu skohlā 20, Aleksander elem. skohlā 87, ebreiskā krohna skohlā 70. Nispyutes kreisskohlā bij 44, elementarskohlā 53, ebr. kr. skohlā 60. Wentspiles kreisskohlā 68, elementarskohlā 95. Tukuma kreisskohlā 94, elementarskohlā 86. Baufkas kreisskohlā 76, elementarskohlā 74, Čehlabastes kreisskohlā 139, wahzu elementarskohlā 31, Kreewu elementarskohlā 102, ebreisk. skohlā 52. Jaunjelgawas elem. skohlā 91, ebr. krohna skohlā 52. Piltene's elem. skohlā 40, Illukstes 26, Jaun-Sabatas 55.

No Kuldigas raksta: Kamehr pee mums gimnāzija eezelta, skohlas buhschana gadu no gada orweenu tifuschi eet us preefshu. Bisas skohlas, gimnāzija, jauna kreisskohla, elementarskohla, tāpat abas meitenu skohlas, ir stipri apmekletas un strahda kreetni. Kohti waijadsga leeta buhtu, ka pee muhsu pahrilnabs elementarskohlas oħris skohlotajs tiktu pedoħts. Muhsu gimnāzijā pa Jahnem tika par gataweemi atlafisti ar Nr. 1. Jakob Ohse, ar Nr. 2. G. Schmidt, Ē. v. Haudring, Ē. Freiberg, H. Meierowiz un Ē. Lundberg.

Irlawas seminarā 13. un 14. April bij eksamens preefshch elsterneem, tas ir tahdeem jaunekleem, kas nau Irlawā mahzijsches un ta' għib skohlotaja leezibas fil-hmi dabu. Pawiżam bijujschi 11, no scheem 10 sawu eksameni nolikuschi, 1 nau warejjs.

14. April bij Wez-Sahtu semkoħpibas skohlā eksamens preefshch teem mahzekleem, kas tur sawu mahzibas kursu par-heġujschi.

No skohlotajeem muhsu ap-gabalā ir-fħini lailā daschi fawas weetas pahrzehluschi. Struteles skohl. Rosenberg aix-għaja u Rundali un Bedwahles skohl. Sproħġis u Struteli; Wegu skohl. Nienħen u Għodli par skohl. un ehrgelnekk. Santes skohl. Spieß newfelibas deħi no ta' amata aktahjees. Remtes skohl. Għisfert, 35 gadus Remtes un Weesahtu pagastem par skohl. buhdams, leela wezuma un nev-vejhzbas deħi no fħi amata aktahpees, wina weetā atnajzis Mey, lihds fhem-paliexha skohl. Bifiss.

Matkules krohna pagastā lihds fhem-skohlas nebix. Behž skohlas likumeem teem tagad skohla jataifa. Waijadsgais buhwmaterials phejnajā seema peewests, iħpaċċi semes gabals preefsh skohlas jau senak no krohna cerahdihs. Schogad

fahls skohlas ehku zelt. Pee Remtes un Weesahtu skohlas, kas tagad preefsh teem 2 pagastem par maſu, toħp lihds 6 aji flahħ puebuhweħts.

No Aħires pagasta (Augħiġ-Kursem) . Gan ejam lasijsi-fħi daudseis avisés, ka fħur un tur teek iħpaċċi jauni skohlas-nami zelti; bet paċċi ar sawahni qżiżi weħl nebija hem redsejuschi. Bet nu goħds Deewam! ari muhsu kainidra draudsē to pediżiwo jahm, ka warnejahm lihds ar mihleem Aferrej scheem winu skohlas-nama fweħtku deenā dalibu nemtee. Pee eesweħtieħ hanas ari dalibu neħma 2 mahzitaj, winu paċċu mihloħts Subates mahzitaj Leż-za un Baharbeles mahż. Grünerk. Schis pehdejja preefsh wairak gadeem bij winu u tistżam gans bijis un dauds mihlestibas pakat fewim pametis; ka tas-fakams waħrds mahżha: „Kas mihlestibu feħi, mihlestibu plaus“, ta ari fħee mihloħteej Aferrej scheiħi newareja fħo skohlas-namu eesweħtiż un fħo preċċu ween paċċi baudiħt, bet bija ari sawu wezu mahzitaj luħgħiżi un tam pretim braukuschi winu fagħidid mihi mahjās nowest. Schis atkal turpretil ne masak sawu mihlestibu wineem rħadja; no kanzeles ar loħi aix-kustimati firdi par to preċċa deenu, ko wiñi preefsh teem weżżeem drageem pediżiwo, dauds asfaras par waigeem bardinadams, toħs wahrdinu lika preefsh: „Mihli drangi! Kristus ir-tas zeffi, ta d'sħiħiba un ta pateċċiba.“ — Kä zittahrt tas-apu stuls Zahnis, kad wiñi p-nespejha preefsh fawas draudsē wairs nahkt, li kahs nowestes un toħs wahrdinu ween spejja sajħi: „Mihli behrnini, mihlejetees sawā starpā“, tāpat ari fħis augħi minneta għans sawu wezu draudsi paġħiha, ka tur ween buhs eet, kura Kristus ir-tas zeffi u. t. pr. Sweħtku runu tureja tagħdejja zeen mahzitaj Leż-za; no Deewa wahrdha pee paċċales radifħħan: „Lai gaismu toħp“ eesahkdams wiñi preefsh rħadja, ka ta' gaismu wiċċipirms tika radita un ka neweens bej gaismas newar d'sħiħi, bet turpretil ta' gaism, kas zil-velha firdi aust ekkx „Kristus“, ir-dauds augħiġa un labaka, un ta' żorr fħahdeem skohlas-namem teek wairota. Pehdigħi fħo naminu ta' Trihsweeneya Deewa wahrdā eesweħtiżja. Uri fweħtku deenu is-silħtoja Aferrej scheiħi ar sawu wairakbalsfigu d-seedasħanu. Schis skohlas-nams, ka meħs to apskatijahm, ir-għan dauds laika un naudas malkajis, ir-ħiġi ruhingga mahja, 18 aħiġ garum, 8 platum u diwtahs ħażi, tan-i atroħdahs 2 klasses ar 2 guttamahm istabahm preefsh skohleneem, kura lihds kahħas 120 għall-ġuġi, ir-eeriktetas un weħl ar dauds zittem skohlotaj kambareem, teesħam jaħrezzajahs, ka tik 39 fainnekk wareju-fħi taħdu mahju no skaidra muhix zell! Kaut gan ari wiñi d'simkun „Walter“ wineem kohka materiali no fawas puses ir-għad-dgħi.

— Weħsetumees, ka wiċċi pagastos driħi taptu taħbi skohlas-nami zelti, ka nebħiha nekkur wairs no weenahm fainnekk mahjām u ohra hem jaħra jaħġi jaħbi; żeram, ka skohlas

gaifma ar ah treem stareem drihs spihdehs wiſas Kursemes malas.

Widzemēs mahzītāju ūnode tiks ūhogad 18. Augusztā
Malkā ūksta.

No Zehfihm. Pee sawas schkirschanahs no Raunas draudses zeen. Bierhuff mahzitajs, kas us Zehfihm atnahza, ir no Raunas draudses skohlotajeem par mielu peemiuu apschlein-kohts ar fudraba bikeri, kuram tee wahrdi eegreesti weenā puſe: „Sawam augstizeenitam mahzitajam Raunas skohlotaji 1877“. ohtrā puſe mahzitaja wahrds: „Gotthard Bierhuff.“ Zeen. Bierhuff mahzitajs preekſch Raunas draudses skohlahm ir sveh-tigi puhlejees, ir bijis ihsts draugs un padohmadewejs wiſeem saweem skohlotajeem, kas winam par to ari sawu pateizibu sawā miheſtibas dahuwanā parahdiuſchi.

Widsemes laukskohlotaju konferenze tika 29. Juni Walkä puhksten 10. preekschpusdeenas no schuhbrahta funga, Smiltenes zeen. mahzitaja Gulecke eesahkta. Starp weesem bij ari Widsemes generalsuperdents. Konferenzē nahja 4 leetas pahrspreeschana. Zeen. Ullmaun mahzitajs runaja par behrnu mahzischanu zaur behrneem pascheem. Draudses skohlotajs Willums no Umurgas par behrnu pa-ehdinafchanu laukskohlās. Draudses skohlotajs Erdmann no Rubenes par to, ka draudses skohlas eet spehkotees ar pilsehta elementar- un kreisskohlahm.

Par tahm ta fauktajahm „strahpes skohla h“ Widsemē lasam, ka winas fawu weetu it svehtigi ispildoht. Jau labu laiku preefsch skohlas laiku fahlschanahs laufskohlas draudses mahzitaji pahrlaufina tohs behrnus, kam nahkofschā rudenī skohla janahk. Kam truhkfst to waijadfigu preefschmahzibū, tee tohp peeshmeti ka strahpes skohlas behrni. Katrä kirspehlē nu ir weena waj mairak skohlu norahditas, kur fcheem skohlas behrneem 4 nedelas agrak, nekā skohla ar wijsenmā jiteem behrneem eefahkahs, jafanahk un kur pag. skohlotaji tohs pret ne wijsai masu maksu, kas wezakeem jamaksa, emahza wijsas tais leetās, kas teem bij mahju mahzibā ja-cesmelahs, bet nebij notizis. Gelsch schihm 4 nedelahm tee ari to panahk. Kursch behrns agrak ar fawu mahzibū gataws tiziš, tohp jau agrak atlaists un nau wairs par to jamaksa. Gandrihs katrä draudse tad nu reds, ka pirmā gadā wezaki un behrnu apgahdataji wehl mas par to behda, zeredami, kassin, waj ne-istaps tāpat zauri; pirmā gadā strahpes skohlenu skaitis ir lohti leels, un waimanafchana us wijsahm pušehm lohti leela; ohtrā gadā leeta jau zitadi, mahtes gribedamas no maksas atswabinatees, puhejahs labak paſchās gar faweeem behrneem un treschā gadā ir tik wehl pahris tahdu behrnu, kas strahpes skohla jaraida.

Tehrpatas kreisskohla 21. Juni bij 16 jauneksi us eksamu peemeldejuschees, ka waretu karadeenesta laiku pa-ihfinahd us 4 gadi; no teem 7 pastahwejä eksamä. (Kas eksamä zauri-kritis, tas newar preefsch gada laika atkal preefschä nahdt).

Maskawā evang. luter tījigu skaitis ir 12,979, pa višu Maskawas konsistorijas aprindi skaitīja 1876. gadā 237,701 luteru dwehfselu.

Par tautskohlotaju lohnehm Wahzsemes pilfektos la-
sam lahdā tabelē, ka Berlinē tēc semalee skohlu skohlotaji peln

Lohni no 747 līhds 1100 dahlderu. Hamburgā jauns skohlotajš fahk ar 750 dahld., Frankfurtā ar 700 un eet 20 deenesītā gadīs līhds 1000 dahld. Leipzigā maksā 550—1000 d., Mīnkenē 609—870 d. Bissflīktak tohp lohneti daschīs pilfehtīs gar Reinupi 400—800 dahld. Ari Sakschu erzogu semītēs jaunam skohlotajam ja-eesahk ar 175 dahlderi un tik pēcī 21 deenesītā gadeem winsch atfneids 400—500 dahlderu.

Mihleem, zeenijameem Kursemes skohl-meistereem.

Mihli fungi un draugi! Tahs jaukas deeninas, kuras Jelgawā gimnāzijas sahlē kohpā bijahm, ir aīsgahjuſchās. Pirms ka nobrauzu, wehl kahdus wahrdinus uſ Jums gribēju runaht, bet kad nu zeen. presidents tani trefchdeenā ^{1/25.} pehz pušdeenas par to ūanahkſchanas laizini bij nolizis, tad gan wehl pee gimnāzijas pēebrauzu, bet mihi weefi wehl nebij ūanahkſchi un dilishanka negaidija wiſ. Tapēhz ſchohs wahrdaus, kahdus no Jums ſchirkdamēes uſ Jums gribēju runaht, Jums ihpaschi zaure awisehm nosuhtu: Newaru leegt, ka pē ſkohlu pahrluhkſchanahm daudſkahrt, kad ſkohlas namā, paſchā ſkohlas iſtabā eenahzis, turpat wiſu tik jaunki un glihti un ūai-dri atradu, ūrdu zehlahs tahs dohmas: Deewēſin, ka buhs zitās weetinās, gutamā iſtabā, kulkā un t. j. p., kahds preeks tad beidſoht bij, kad tik pat jaukas wiffas malinas atradu. Mihli fungi un draugi, latrs zilveks to ūuhriti, kurā tas dīhwo, par ūemes widuzi tura, un taifniba ir, ta gan ir. Kad nu manim bij jareds, ka muhſu widū ar ſkohlahm un ſkohlas buhſchanu gan labi uſ preefſchu gahjis un wehl eet, ka ſkohlmeiſteri ruhpejahs un puhlejahs, un behrni mundri pee atbil-dahm, tad gan ūrds preezajahs, tomehrta baiļojahs, kad ween prahṭā nahza: Deewēſin, ka buhs augſch- un leijaspūſe, waj ari tur buhs wiſu tik pat jaunki un glihti. Nu, paldeews Deewam, par to, ko nu ūats ar ūawahm azihm eſmu redſejis un ar ūawahm auſihm dīrdejis. No wiſahm malahm, no Augſch- un no Leijas puſes ſkohlmeiſteri Jelgawā bij ūanahkſchi un ne ween waru pateiktees ūawam amata brahla, konferenčes wa-donim, ka tas muhſu wehlefchanohs zīk ſpēhdams vīldijs, un ūats puhlejahs, ka pirmā reiſe no wiſas Kurſemes ſkohlmeiſteri ūanahkſchi, tad ihpaschi japatēizahs miheem lihdsstrahdnee-keem pee Deewa walſtibas leetahm par to, ko eſmu ūeedſiħwo-jis, ka Augſch- un Leijas puſe neween tizibas beedri dīhwo, bet gudri, prahṭigi, gaifchi un mahziti wihri, kam gan behr-nus ar preeku un drohſchu prahtu war uſtizeht. Kur ſkohlmeiſteri mahza, kas tāhdas runas māhī tureht, un tik prahṭigi par tāhm runahm māhī ſpreest, tur drohſchi war buht un tur ar Deewa valiħgu gan iſdohſees. Lai tad nu ari uſ preefſchu tāhdā ūeenprahṭiba muhſu ūarpā walda, un lai jo prohjam tā ka eſam dīrdejuschi, wiſas mahzibas pamats paleek: ta pētis ūanu nau zaure zitu neweenu, jo aridſan zits wahrdas apakſch zilwekeem nau dohts, zaure ko mehſ muhſchigi waram dīhwoht, ne ka tas wahrdas Jesus Kristus, tad wiſas ſkohlas ūels un labus angliſus nefihs. Uſ ſcho grunti lai augam un ūeenemamees, tad tautas brahleem tāpat drohſchiba buhs, un gaifchums jo deenās zelſees!

Deews lai nu Juhs svehti un lai dohd, ka ari us preefschu ar tahdu pat prahtru kohpā fanohkam un weenprahrtigi rohkas pec saweem darbeem leekam!

Bauskā, 30. Jumi 1877.

G. Seiler.
Bauskā mahzitajā.

Mahwes peemina.

No Krisburgas. 3. Mai f. g. pulst. 5. p. p. pehz ihfas slimibas aisaizinaja tas debes un semes Kungs muhfs lohti mihlotu 75 g. v. mahzitaju Albert Tiling tehu, kurfsch pec Krisburgas, Ungura un Gohsta draudsehm pilnus 49 gadus Deewam par gohdu un draudsei par leelu svehtibu ne-apniku-fchi puhlejees.

To gandrihs wisi schihs leelas draudses lohzeiki ir no nel. tehuva krisitti, mahziti, eeswehtiti un weenmehr us to krusfā fisto rahditi, tapehz leeli un mafī fawu ganu un tehu behrničkigi mihloja; ka to jau ari leezinaja weza tehuva behru-deenā, ko 12. Mai Krisburgas basnizā svehtija, tas neskaitamais behrineku pulks, kuri minetahs deenas rihtā no wisahm puſehm us basnizu steidsahs, tur no mihlotota tehuva, kas pec al-tara guleja, pehdigu reis atwaditees.

Sahrku puſchkoja jauka krusfā-sihme ar Pestitaja bildi, bes tam zeen. Krisburgas barons von Korff bija no pils dauds dahrgas puks un zitu semju kohlus preefsch puſchkoſchanas wehlejīs, ta ka aif ta gresna puukumescha gandrihs sahrku ne-waraja redseht. Basnizas pehrminderi ar draudsi bija basnizu ar frohneem iſglioſtujſchi un zeen. Krisburgas walſts-welzakas Allunan f. bija ar walſts-preefschnekeem gahdajis par zela puſchkoſchanu no basnizas lihds mihlotota nel. mahzitaja un tehuva duſas-weetinai.

Behru deenā bija atnahkuſchi 14 mahzitaji; pulk. 11. eefahkabs Deewa-kalpoſchana ar dſeeſm. Svehti, svehti, svehtigi tee miruſchi, ko draudses-behru nelaikim par gohdu us 4 balsim nodseedaja; tad zeen. Kalzawas mahzitajs Döbner f. tureja altara-runu wahzu walodā par teem wahrdeem 1. Wihſip. 21—26., kurds israhdiya nel. tehuva dſihwes-bildi. Pebz no-dseedatas dſeeſmas zeen. Birſchu un Sallas mahzitajs Lundberg f. teiza ſprediki latweeschu walodā par teem wahrdeem Ebr. 9. iſſtaſtidsams to svehtibu no nel. dſihwes, ka ari tahs faites, ar kurahm Deewa winu pee ſewim wilzis, tad lika draudsei pec ſirds, lai ta fawu nel. ganu ne-aiſmirſtamā peemina patur.

Pehdigi nel. paſihga mahzitajs zeen. Peitan f. fawu wezu labdaritaju no basnizas iſwadija un no wina atwadidamees tam dedfigi par tehuva mihlestibū pateizahs, ari draudsei rahdija ſazidams, ka winas wezais gans paſchā ſchinī brihdī us meera mahjahm braufs, kur wina mihlotaji to wairs neredsheſs; — ſchē ſwarigi wahrdi aiſgrahba lohti apbehdinatahs draudses ſirdis, ta ka diſchs firſchu ſeetutinsch noliha, tad wehleja preezigu augſcham-zelſchanu paſtarā deenā tam ſaldi ſnaudamam un beidſoht ar svehtifchanas wahrdeem atlaida.

Mazitaji iſneſa fawu amata-brahli no basnizas, kur preefschā gohda-wahgi ar 4 melneem ſirgeem us zelineku gaidīja,

to zeen, barons von Korff f. wezam nel. mahzitajam bija par gohdu nowehlejīs.

Itu dewahs peekufuſchais strahdnecks pawadihts no leela behrineku pulka us kapfehtu pec ſawas mihtas laulatas draudſenos, kura jau preefsch 4 gadeem tumſchā nahwes-kambari fawu draugu gaida. Metahlu no kapfehtas zehla basnizas pehrminderi peekufuſcho ſirmgalwi no wahgeem un neſa lihds meera-weetinai, draudſe pawadija dahrgas naſtas neſejus dſeedadamia: Us kapu lihki pawadam. Pee kapa runaja wahzu-walodā zeen. Dignajes mahzitajs Mühlendorff f.; pehz tam zeen. Nerates prahwesta tehwes eeswehtija nel. iſſiſiſchās meeſas us ſwehtu duſu; un tahlač runadams wehlejāhs, ka Deewa ſchāi draudſei mihla nel. weetā atkal ſpehzigu un uſzihtigu ganu dahwinatu.

Kad lihki bedre nolaida, tad nodseedaja us 4 balsim: Kahdā nu meerā wisi tee ſwehtiti. Beidſoht runaja wahzu-walodā zeen. mahzitajs Tiling f., no Rihgas, ſirmgalwi ſaldou duſu lihds augſcham zelſchanas-deenai wehledams.

Nelaika mahzitajs Albert Tiling bija dſimis Rihga 1802. g. tai 6. Jan., kur torefi wina tehwes par Dohmes-ſkohlotaju bija un pehz paſika par mahzitaju un prahwesta Bauskā, Nikolai Tiling un wina gaſpascha Katharine. Pee brahleem un mahfahm iſaudſis wiſch apmekleja Zelgawas gimnasiju un Dorpatā ſtudeereja par mahzitaju. Schai amata eeswehtihits wiſch bija ilgu laiku Talfē par mahju-ſkohlotaju, te wiſch ari few mahzitaja Karl Amende meitu Charlotte dſim. 1809. g. par bruhti iſwehlejāhs. 1827. g. wiſu ūſaizinaja un apſtipri-naja par Krisburgas mahzitaju, 1828. g. taſ eestahja pilnigi ſawā amata un 1829. g. ar mineto bruhti ſwehtā laulibā eedewahs, kura ſchis pahris, ſaldā weenprahribā un mihleſtibā laimigi dſihwoja; pehz 8 laulibas gadeem wini peenehma weenu audſekni, 9 mehneſchus wezu meitini, kura wezo tehuva ar iſtenu behru mihleſtibū kohpa. Pebz 15. laulibas gadeem taſ ba-gatais Deewa ſchō mihlu pahri ar weenu meitini apdahwinaja; ta tad bes tahs audſchu un wiſu paſchu meitinas teem wairat behru nau bijuſchi.

Lai nu ſaldi duſ wiſu truhdi lihds paſtarai deenai.

J. B.

Zelgawas latw. pilſehta draudſe

no 16. lihds 29. Juli:

1) Dſimufchi: Eduard Georg Berg; Eduard Brenz Kasche; Annette Pauline Emilie Kuffain; Emilie Catharina Strads; August Lorenz; Johann Theodor Liebert; Johann Heinrich Rudſcheika; Christopher Grünberg; Carl Tippe; Jahnis Ans Kreigis; Jacob Kalnīš; Lihse Rosenberg.

2) Uſſaukti: atſlaw. ſald. Pawel Jankoſki ar ſald. atr. Marie Spinne; Breeschu muſchās Kaplehnū Manku kalps Mikell Karlaſ atr. ar Lihba Uhunt; ſlakterafelis Mahrtin Dannemann ar Jacob Grauſa atſhirkirti ſeewu Lihse dſimufi Lehmann; Kurpneeka ſellis Johann Heinrich Schulz ar Caroline Gramkau.

3) Miruſchi: Julie Knorre 6 deenas w.; ſald. atr. Anna Rotenberg 67 g. w.; Joh. Diedrich Kanont 5 ned. w.; Friedrich August Gebauer 3 mehn. w.; Anna Ernstſohn 4 mehn. w.; Lihse Rosenberg 4 d. w.; Lihse Egle 5 mehn. w.; Jahnis Kruhmin 1½ g. w.; ſuhermanis Sander Herrmann 55 g. w. —

R. S.

Misiones Iapa.

vii

(Turp(majus.)

Kad Anglijā usmohdahs tas misiones gars, tad arīdsan Angleeschi eefahza fuhtiht misionarus pee Hotentoteem; pirmais bij Holandeetis van der Kemp. Mahzitaja dehls buhdams, winsch ismahzijahs dakteramatu, bet to apnizis palika farawihrs un padewahs netizibai un nefahrtigai dsīhwoschanai; bet Deewam palika winu no grehku pohsta ißglahbt; winam ar teem fawjeem pa upi brauzoht wehtra to laiwu apgahsa, seewa un weena meita noslīhka, winsch pats tikai dabuja ißglahbtees un bij par jaunu zilweku tapis un nu apnehmahs to Kungu Jesu paſludinaht paganeem; 50 gadus wezs winsch tapa 1789. g. no Londones misiones beedribas iſſuhihts pee Hotentoteem. Bet Holandeeshu semneeki winam zehla pret kahjahn wifadus eemelus, kamehr winam 1804. g. atwehleja apmestees ar faweeem Hotentoteem tukschā weetā, kur uhdena peetrūhka; ar fuhsreem puhlineem winsch to iſſtrahdaja par augligu semi; pirmā gadā jau dabuja kristiht 22 dwehseles; ta weeta palika par ihstenu Behteli (t. i. Deewa namu); tapehz winu nosauza par Behtelsdorpu; pehz 4 gadeem winam bij 1000 eedſīhwotaji, winu starpā 200 deewgaldnecki, wifi prata semeskohpīchanu jeb zitu lāhdu amatu. Pehz wina nahwes 1811. g. tas darbs ar leeleem gruhtumeem gahja us preefschu; Behtelsdorpē rezechla misiones namu, no kura 4 Hotentoti tapa iſſuhiti to preezasmahzibū ſludinaht zitahm Hotentotu ziltihm. Weens no wineem, ar wahrdū Kurpido, bija pawifam palaists zilweks bijis, kas ar lahdeschani, pedserchani, burschanu ſewi famaitaja; zaur fawu netiklu dīhwoschanu ſlims palizis, winsch gribēja atgrestees, bet nekur newareja atraſt palihgu pret grehka pohstu; kamehr dabuja dīrdeht, ka Behtelsdorpē efoht weens, kas waroht no grehkeem pestiht; winsch turp nogahja un atfina Jesu, kas winu ahrsteja no wina grehku laitehm un aizinaja par fawu mahzelli. 1813. g. weens Angleeschi misionars apmekleja maso Hottentotu fahdschu ar 60 valkīhduscheem eedſīhwotajeem. Us wina jautaschanu, waj negriboht mahzitaja, weens ſirmgalvis atbildeja: „mehs esam ſtulbi kā mescha lohpi, bet labraht gribam to mahzites, ko baltee laudis proht” un wifi tam peekrita. Wineem tapa fuhtihts dīmīts Böhmeitis, ar wahrdū Kahrlis Takalt. Tas ruhpigi gar winu dwehſelehdm ſrahdaja un fapulzeja masu draudſiti; ari tas wezitīs, 90 gadus wezs, dabuja fw. kristibu un fazijs: „es labraht gribu mirt, lihds ſhim es eſmu bihjees nahwi, jo es kalpoju lam wellam un nepasnu to Kungu Jesu; winsch man ißglahbis no elles uguns un manim nopolnijis to muhſchigu ſwehtibū.” Pehz 5 gadeem tai fahdschā bij glihta baſniza un ſloħlaſnamā, kurā dīmīts Hotentots tohs behrnus pawadija us Jesuš pehdahm; wiſapkahrt fmuki nami, augligi dahrſi un druwas; winam tagad tas wahrdīs Pakaltsdorſ, ſeedoſcha draudſe, kas peepalihs pee misiones darba. Laupitaju tauta leelu ſemes-ſtrehki bij gluschi iſpohſtijusi, kamehr waldbiba dabuja tohs laupitajus uſwareht un aplaut, ta ſeme tapa iſdalita nabagu Ho-

tentoteem, kas bij atlaisti us brihwesfibus; tee te apmetahs 80 masos fahdschobs, kurds gan waldija nefapraschana un wifadi paganu grehki ar pohtsu: pasudufchi laudis. Bet 140 kristigas familijas no Behtelsdorpes un zitahm kristigahm draudehm, no waldbas usaizinatas, bij labprechtigas pee wineem eet dshwoht un teem mahzicht kristigu kahrtigu dshwoschamu, tureja deewa-kalposchamu un skohlu un, kamehr nahza misionari, tee atrada Deewa fehltai labi fataisitu semi. 1808. g. Angleefchi, kas wairek ruhpejabs par sawu pawalstneku laizigu un garigu labklahschanoths, bij usnehmuhschi Kaplantes waldibu un 1838. g. wifus wehrgus atlaidusi us brihwesfibus; schini 1877. g. Anglijas waldiba aridsan Holandeeschu semneku brihwawstis, kas weenumeht ar Hotentoteem stahweja eenaidā un nemeera, uehmuhschi apakch saweem spahrneem. Ap to laiku, kad wehl Holandeescheem bij ta waldiba par weenu Hotentotu zilli, bij par wezako firstu weens duhfchigs wihrs ar wahrdi Jager, tas Afrikeetis dehwehts. No Holandeescheem speests un beedinahs, winsch nesinadams zitadi glahbtees, atdewa sawu waldischanu Holandeescheem un palika par lohpu gamu pee Holandeeschu brihwsemnekeem. Winsch ustizigi kalpoja, bet zeeta no sawa bahrga funga dauds netaisnibas, turklaht redsedams, ka wina tautas brahli un mahfas no Holandeescheem breefmigi tapa mohziti, winsch, gribedams atstaht sawu weetu, prafija no sawa funga sawu algu. Zehlahs dumpis, kurā tas kungs no Jagera brahla tika noschauts. Winam nu bij jabehg tulknesti, kur winsch palika par laupitaju Holandeeschu semnekeem par issbailehm un pohtsu, winus aplaupidams un laudams kur ween spehja, ta ka te e foehlija tam, kas winu nokers, 1000 dahlderus par algu. Ap to laiku, 1806. g., to weetu apmekleja pirmee misionari, no Angleefcheem fuhtiti. Aridsan Jager winus klausijahs, fazidams us wineem: „juhs eset mani draugi, tapetz ka Angleefchi juhs fuhtijuschi, jo es esmu Holandeeschu eenaidneeks;“ winsch sawus behrmus pee wineem fuhtija skohls un ustaifija sawu dshwokli winu klahtumā. Bet pehz atkal iszehlahs eenails starp misionareem un Jagera laudihm, misionareem bij jabehg un Jagers nodedfinaja winu stazioni. Wifas malas drebeja no Jagera. Bet 1813. g. atkal zits misionars, ar wahrdi Kampbell, apmekleja to weetu. Winsch rakstija Jageram grahmatu, kurā apfoehlija, ka Angleefchi wifus wina warasdarbus peedewifchi, lai tik to misionaru ar Deewawahrdeem laipnigi usnemoht. To sinu Jagers usnehma labis prahfis, nahza klausitees un pehz kahda laika ar ziteem no saweem brashleem lila kristitees, peenemdams to wahrdi Krichahn, bet wehl newareja to wezu zilweku isgehrbt; pamaftim tas gars dabuja to winsrohku par to meeju un Deewa wahrdi parahdija sawu spehku: tas plehsgais svehrs palika par jehru, tas laupitajus par meera-deretaju, saweem laudihm par tehu, wifem apbehdinateem par eepreezinataju.

(us preefchū wehl.)